

P. JOSEF KAVALE PŮSOBIL 14 LET V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Bylo to v době od 1. srpna 1959 do 30. června 1973, kdy byl duchovním správcem zdejší farnosti, oficiálně administrátorem Proboštského úřadu v Jindřichově Hradci a proto v budově fary – probošství také bydlel. Od 1.8.1959 do 19.3.1969 a po druhé znovu od 1.5.1971 do 30.6.1973 zastával také službu okrskového vikáře jindřichohradeckého vikariátu. Po svém příchodu do našeho města byl přibližně jeden rok současně také administrátorem farnosti Lodhéřov a potom administrátorem farnosti Horní Pěna. Po celou dobu, kdy působil v Jindřichově Hradci, zdaleka ještě nebyl čestným apoštolským protonotářem s titulem Mons. (monsignore – monsiñor). Působil zde zcela sám, na krátkou dobu mu byl pomocníkem kaplan P. Václav Čadek a pak v druhé polovině 60. let mu částečně, podle svých sil a omezených zrakových možností, vypomáhal důchodce P. Emanuel Třebický. Občas v J. Hradci vypomáhali i kněží z okolních farností, např. P. Václav Frolík z Nové Bystřice či P. Jaroslav Staněk z Kardašovy Řečice. Před mnoha s životem sice souvisejícími, ale „nekněžskými“ starostmi (nákupy, vaření, mytí nádobí, praní prádla, jeho žehlení a zašívání, úklid, topení atd.) P. Kavale uchránila jeho farní hospodyně a svědomitá opatrovatelka paní Marie Potůčková.

V současné době mezi pravidelnými účastníky katolických bohoslužeb v Jindřichově Hradci již není mnoho těch, kteří duchovní správu P. Josefa Kavale zažili a s ním se znali. Vždyť od jeho odstěhování se z Jindřichova Hradce do Českých Budějovic letos uplynulo již celých 38 let, což je opravdu dlouhá doba. K vykonání kněžských funkcí se pak ještě do Jindř. Hradce na několik hodin znovu sedmkrát vrátil: 9.10.1979 zde, jako ordinář diecéze, poprvé a naposledy uděloval v silně napjaté vnitřní atmosféře svátost biřmování, 14.3.1980 zde pochovával zdejšího rodáka P. Emanuela Třebického, kněze pražské arcidiecéze, který v důchodu žil v J. Hradci a pokud mu to církevním tajemníkem bylo dovoleno, vypomáhal ve zdejší duchovní správě, 5.8.1990 a 2.8.1992 měl v klášterním kostele sv. Kateřiny hlavní mši svatou na Slavnost Porciunkule, 15.8.1995 se jako kanovník katedrální kapituly účastnil v proboštském chrámu vzácného obřadu, při kterém diecézní biskup Dr. Antonín Liška předáním určitých insignií uvedl do úřadu (instaloval) P. Václava Habarta 29. proboštem jindřichohradeckým, 14.6.1999 zde pochovával svoji kdysi významnou pomocnici, kostelnici sestru Marii Langweilovou a naposledy zde byl 11.4.2001, kdy se účastnil pohřbu zdejšího rodáka a v 50. a 60. letech 20. století kostelníka klášterního kostela (než mohl dokončit násilně přerušené teologické studium a přijmout kněžské svěcení) P. Františka Sládka.

Nyní, když byl z tohoto světa P. Kavale, tento významný kněz českobudějovické diecéze, který kdysi také žil mezi námi v Jindřichově Hradci, povolán Pánem života a smrti na věčnost, sluší se, aby byl aspoň stručně také připomenut v našem farním zpravodaji.

Nejprve si však především přečtíme, jak na své působení v Jindřichově Hradci vzpomíná sám Mons. P. Josef Kavale.

1) V novinách „Českobudějovický deník“ 7.1.2009 na položené otázky odpovídá takto:

V roce 1959 jste byl přeložen do Jindřichova Hradce. Zavedl jste tam v kostele oblíbené biblické hodiny. Neznamenaly pro vás riziko?

Musely se udělat tak, aby to bylo v rámci bohoslužby, a tu mi nikdo nemohl zakázat. Já jsem měl bohoslužby v určitou dobu – a lidé věděli, že tehdy budou i biblické hodiny na určité téma. Sloužil jsem mši svatou a kázání byly ty biblické hodiny.

Dalo se při nich reagovat na aktuální události – například doporučit farníkům, čeho se mají vyvarovat?

To ano. Aby se vystříhali nenávisti, závisti, aby byli poctiví, aby plnili své náboženské povinnosti... Mluvit politicky byla obrovská chyba. Tím nikdo nic nedokázal. A kdo tu chybu udělal, šel.

Toleroval vás církevní tajemník pro jindřichohradecký okres?

Tam byly těžké poměry, velmi těžké. Než jsem do Jindřichova Hradce přišel, zažilo několik našich lidí těžké pronásledování, byly to tragické události. Na okresním národním výboru působil církevní tajemník, který stál před vchodem do kostela a zapisoval si, kdo jde dovnitř. Tím chtěl zastrašovat věřící. Jenže na mne nemohl, já jsem neměl biblické hodiny, já jsem měl „jen“ mši svatou.

Prý jste byl při jednání s komunisty proslulý schopností „chodit mezi meči“. Co si má pod tímhle rčením představit mladý člověk, jenž komunistickou totalitu nezažil?

Těžko si to může představit. Často jsem si četl apoštolské skutky, a ty jednájí o době, kdy církev vcházela do absolutně pohanského světa. A my jsme se ocitli v pohanském světě. Myslím si, že z nich se dalo dost naučit, co dělat, jak jednat. Rozhodně neopouštět nejmenší stupeň lásky – a to je slušné chování. Jsou meze, kde každý musel pochopit, že se mnou nehne.

V městě u Vajgaru vás zastihlo Pražské jaro. Co znamenalo krátké období uvolnění pro církve?

Oddychový čas. Pouze oddychový čas. Uvažoval jsem tehdy logicky. Komunismus a lidská tvář? To k sobě nejde. Uvolnění jsme vítali, ale nebrali jsme je jako dobu vysvobození, jen jako oddychový čas. Otevřel se prostor pro svobodné přihlašování dětí na náboženství. Jestliže předtím v Hradci choděvalo na náboženství 50 dětí, v době Pražského jara jich bylo 250. Lidé se nebáli projevit se. (poznámka: v té době také ustanovil v Jindř. Hradci Farní radu)

A když po obsazení Československa vojsky Varšavského paktu za husákovské normalizace oddechový čas skončil a začalo opět přimrzat...?

Potom byli, pokud máme na mysli školy, chudáci především kantoři. Někteří při kádrování obstáli, jiní byli vyhozeni. (poznámka: 21.8.1968, když při ranní mši svaté P. Kavale kázal, v té vypjaté době mu zřejmě „povolily nervy“ a on chvíli hlasitě plakal, což vzhledem k jeho jinak suverennímu vystupování mnohé překvapilo, a právě nyní, po 43 letech, také 21.8. P.Kavale zemřel)

Umožnil oddechový čas udělat pro církve něco i do budoucnosti?

Mnoho se udělat nedalo. My jsme měli ovšem tenkrát jednu velikou výhodu, a to byl koncil. Já říkám, že to bylo zase dílo Boží prozřetelnosti. V době, kdy se nemohlo na školách učit náboženství, nebyla dostupná žádná literatura, byl tady koncil, který přinášel změnu v liturgii. Najednou jsme četli česky Písma svatá, sloužili česky bohoslužby. To bylo báječné.

2) A v pořadí Radia Proglas „Osobnosti jižních Čech“, který byl vyslán 3.5.2010, také Mons. P. Josef Kavale vzpomínal na Jindřichův Hradec a tehdy řekl:

..... V Jindřichově Hradci, na mne čekala „studená sprcha“. Zde jsem musel čelit tlaku agentů Státní bezpečnosti, kteří postávali u vchodu do kostela a zapisovali si jména těch, kteří do něj vstupovali. Ovšem díky mé zásadě „nikdy na mši nehovořit o politice“ a „jednat vždy slušně a korektně“, toto období jsem přečkal bez velkých potíží. Po čtrnácti letech působení v Jindřichově Hradci jsem se navrátil zpět do rodných Českých Budějovic.....

Tak P. Josef Kavale vzpomínal na město, ve kterém byl jmenován duchovním správcem ve svých 39 letech a s 12ti letou kněžskou praxí. Rozhodně to zde neměl lehké. Do J. Hradce přišel v plné síle mladého muže, s nadšením, elánem

1. svaté přijímání dětí asi okolo roku 1962

a jistě i mnoha plány, které se mu však snažili hatit okresní církevní tajemníci. P. Kavale však měl dán od Boha vzácný dar elegantního uvážlivého vystupování a vskutku diplomatického jednání, a to v kombinaci s jeho vysokou inteligencí „odrovnalo“ většinou trochu primitivní úředníky, kteří zajišťovali dozor státu nad církvemi.

Počáteční obavy většiny účastníků bohoslužeb z nového, neznámého duchovního správce v Jindř. Hradci se rychle rozplynuly, neboť brzy poznali, že řízení farnosti se ujal kněz opravdu vysokých kvalit. Vlídne a laskavě jednal s mladými i staršími a také svým vskutku elegantním vystupováním si mnohé získal, včetně těch, kteří ani nechodili do kostela.. Byl vynikajícím kazatelem (kázal denně), hlasatelem radostné zvěsti evangelia, vykladatelem Bible, Katechismu i dostupných dokumentů II. vatikánského koncilu, staral se srozumitelnou formou o soustavné náboženské vzdělávání svých farníků a také jim umožňoval, aby kdykoliv během dne mohli navštívit odemknutý proboštský chrám i klášterní kostel sv. Kateřiny. Projevil se i jako zkušený zpovědník a rozvážný duchovní rádce, vynikající znalec latiny (po většinu času, co pobýval v J. Hradci, byla většina obřadů v latině), výborný zpěvák a nadšený podporovatel chrámové hudby. Zvláště je nutno zdůraznit jeho lásku k liturgii, kterou se snažil „naroubovat“ i do svých farníků. Ještě před II. vatikánským koncilem vyzýval členy farní rodiny k co největší činné účasti při mši svaté, ale jen takové, jakou umožňovaly tehdejší přísné liturgické předpisy. A tak přítomní na mši svaté latinsky odpovídali na všechny výzvy celebranta, latinsky recitovali při stupňových modlitbách „Confiteor – Vyznávám se...“

a latinsky, v chorálním nápěvu, zpívali i „Pater noster – Otče náš“. Díky tomu na liturgické reformy po II. vatikánském koncilu byli zdejší věřící již předem dobře připraveni. Měli jsme to veliké štěstí, že právě P. Kavale byl tím, kdo s rozvážností, láskou i trpělivostí postupně zaváděl v Jindř. Hradci změny vyvolané II. vatikánským koncilem, vše nové napřed podrobně vysvětlil, takže uskutečňování změn se pak dělo bez větších problémů. P. Kavale se nestaral jen o duše farníků, ale i o opravy interiérů a exteriérů církevních budov, které byly před rokem 1959 v dosti zanedbaném stavu. Dodnes ho připomíná např. zmodernizované bydlení v budově proboštství či úprava liturgického prostoru v proboštském chrámu.

Ještě je možno připomenout, že někteří věřící v J. Hradci, po zkušenostech, jak byly podle přání církevních tajemníků obsazovány církevní posty, došli k podezření, že mladý kněz P. Kavale se do čela významné farnosti v okresním městě i do čela vikariátu dostal jen díky své politické angažovanosti. Pravdou je, že s církevními tajemníky se vždy snažil o slušné mírové soužití, zbytečně je nedráždil, ale také na druhé straně v zásadních záležitostech jim neustupoval a hájil zájmy církve. A jak sám ve výše uvedených svých vzpomínkách zdůraznil, politiku nikdy do kostela nezatahoval. Totéž podezření se objevilo po odchodu P. Kavale z J. Hradci, když byl jmenován kanovníkem a pak, když s nutným souhlasem státu byl postaven jako ordinář do čela českobudějovické diecéze, která byla bez biskupa. Stát tehdy předpokládal určitou jeho povolnost, jenže to se velmi spletl. P. Kavale vždy důsledně hájil zájmy a potřeby církve, kamkoliv v diecézi přijel (třeba biřmovat), utvrzoval věřící v pravdách víry, nebojácně a odhodlaně bojoval za kněze, kterým hrozilo odnětí „státního souhlasu k duchovenské činnosti“ a velkou péči měl také o kněžský dorost. Jeho postoje se dosti lišily od postojů kapitulních vikářů v jiných diecézích. A také, když Svätý stolec odsoudil sdružení „Pacem in terris“, P. Kavale se s touto kolaborantskou kněžskou organizací okamžitě rozešel, na rozdíl od jiných kapitulních vikářů a tím, s kusem odvahy, dal zářný příklad ostatním kněžím k jeho následování. A proto v 80. letech 20. století, kdy zřejmě na doporučení kardinála Tomáška vatikánská diplomacie uváděla P. Kavale jako možného kandidáta na biskupské svěcení pro českobudějovickou diecézi, jednoznačný nesouhlas státu, jako projev jeho odplaty a pomsty, toto vše znemožnil. Za odměnu za jeho vzornou, ale i značně obtížnou a nezáviděníhodnou službu ordináře českobudějovické diecéze, ho 2.7.1990 papež Jan Pavel II. jmenoval čestným apoštolským protonotářem.

Odchod P. Josefa Kavale z Jindřichova Hradce do Českých Budějovic v roce 1973 byl pro zdejší farnost velkou ztrátou. V rámci možností, daných totalitním komunistickým režimem, postaveném na materialistickém světovém názoru, který považoval církev za svého potencionálního nepřítele, se P. Kavale po celou dobu svého čtrnáctiletého působení v našem městě svědomitě a s láskou staral o zdejší farnost, jak po stránce duchovní (pastorace), tak i materiální (opravy). Tím se trvale zapsal do mnohasetleté historie jindřichohradecké farnosti a jeho požehnané působení jistě také spravedlivý Bůh nyní ocení. Ale všechno nebylo pořád tak úplně bezproblémové, i P. Kavale „se musel potýkat se slabostmi našimi i svými“. Dodnes mu zdejší farnost musí být za mnoho vděčná. A jako kdysi on celebrou každou neděli mši svatou a modlil se za nás, farníky, a v zastoupení svých farníků směřoval k Božímu trůnu Denní modlitbu církve (breviář), tak se na oplátku nyní my zase pomodleme za spásu jeho duše: „**Odpočinutí věčné, dej mu, Pane, a světlo věčné ať mu svítí. Ať odpočívá v pokoji. Amen.**“

zpracoval K.B.